

SVENSKA KENNELKLUBBEN
HUNDÄGARNAS RIKSORGANISATION

Version 3.0

Rasspecifik avelsstrategi (RAS) för American Staffordshire Terrier

RAS för American Staffordshire Terrier fastställt av SKK 2024

Revidering att gälla 2024 - 2029

Innehåll

Innehåll	2
Inledning	3
Generellt om rasen	5
Rasens population/avelsstruktur	7
Nulägesbeskrivning	7
Kortsiktiga och långsiktiga mål.....	10
Handlingsplan för att nå målen	10
Hälsa	11
Nulägesbeskrivning	11
Kortsiktiga och långsiktiga mål.....	14
Handlingsplan för att nå målen	14
Mentalitet	15
Nulägesbeskrivning	16
Kortsiktiga och långsiktiga mål.....	17
Handlingsplan för att nå målen	17
Exteriör	18
Nulägesbeskrivning	19
Kortsiktiga och långsiktiga mål.....	19
Handlingsplan för att nå målen	19
Klubben skall verka för nedanstående punkter.	20
Källhänvisningar	21
BILAGA 1.	22
BILAGA 2.	24

Inledning

Svenska kennelklubben beslutade 2001 att det för varje ras ska finnas en rasspecifik avelsstrategi (RAS). RAS ska vara anpassat efter varje rasbehov och situation. Strategierna ska vara lättförståeliga för såväl nya som gamla uppfödare.

Syftet med RAS är att vägleda uppfödare mot gemensamma mål vad gäller hälsa, mentalitet och exteriör. Oavsett om man tillhör rasklubben eller inte bör RAS följas. Riktlinjerna i avelsstrategin är rekommendationer. Målen är mycket svåra att nå om inte alla uppfödare och hanhundsägare följer dessa rekommendationer, eftersom rasens utveckling grundas på uppfödarnas val av avelsdjur. Alla uppfödare har tillsammans med rasklubben ett stort ansvar för att rätt information om rasen sprids.

Regler som varje uppfödare förväntas följa:

- Bägge föräldradjuret måste ha ett officiellt röntgenresultat på HD/ED enligt hälsoprogram nivå 2.
- Hund med kroniska hudproblem/hudsjukdomar utesluts ur avel.

Rekommendationer som varje uppfödare förväntas följa:

- Föräldradjuret är testade för Cerebellär Ataxi. Vid användning av semin från icke testad hanhund eller vid användning av icke testad utlandsregistrerad hanhund bör tiken vara testad med resultatet Clear/Fri.
- Är Beteende och personlighet beskrivning (BPH) eller Mentalbeskrivning (MH) beskrivna.
- Skall ha erhållit minst Good i kvalitet på officiell utställning.
- Tikar skall vara över 24 månader vid valpning.
- Uppfödare uppmanas att utvärdera sina kullar, med avseende på HD/ED resultat.
- Avla mot så låg inavelsgrad som möjligt i varje kombination för att inavelsökningen i populationen fortsatt ska hålla sig under 2,5% beräknat över 5 generationer. Inavelsgraden i en enskild parning bör aldrig överstiga 6,25% vilket motsvarar kusinparning.

Regler en hanhundsägare förväntas följa vid avel:

- Hanhunden skall ha registrerat HD/ED resultatet.

Rekommendationer en hanhundsägare förväntas följa vid avel:

- Hanhunden bör ha registrerat resultat för Cerebellär Ataxi, alternativt Clear/Fri via föräldradjur.
- Hanhunden genomfört BPH/MH.
- Hanhunden har erhållit minst Good på officiell utställning.
- Hanhunden bör vara 2 till 3 år innan parning.

- Hanhundsägaren bör använda sin hund i avel med måttlighet. Ingen hane bör användas mer i avel än att han sammanlagt, under sin livstid, lämnar maximalt det antal avkommor som motsvarar 5% av en generation, vilket för ett generationsavstånd på fyra år motsvarar 20 % av rasens registreringssiffror under ett år.

Rasklubbens krav för valphänvisning:

- Bägge föräldradjuren måste ha ett officiellt röntgenresultat på HD/ED enligt hälsoprogram nivå 2

Rasklubbens rekommendationer för valphänvisning:

- Att föräldradjuren är testade för Cerebellär Ataxi, alternativt har föräldrar som är Clear/Fri. Vid användning av semin från icke testad hanhund eller vid användning av icke testad utlandsregistrerad hanhund bör tiken vara testad med resultatet Clear/Fri.
- Att föräldrar djuren genomfört BPH/MH
- Att föräldradjuren har erhållit minst Good på officiell utställning.
- Att inavelsgraden av kombinationen bör hålla sig under 2.5% beräknat över 5 generationer.
samt att kombinationen aldrig bör överstiga 6,25% i inavelsgrad.

Bra att veta för valpköpare

En uppfödare med registrerat kennelnamn hos Svenska Kennelklubben har bland annat dessa skyldigheter:

- Att leverera valpen: vaccinerad, ID-märkt och veterinärbesiktigad (intyg ej äldre än 7 dagar).
- Att leverera valpen tidigast vid 8 veckors ålder.
- Att leverera valpen tillsammans med köpeavtal från SKK.
- Att leverera valpen tillsammans med registreringsbevis (Stamtavla).
- Att alltid lämna sanningsenliga uppgifter.
- Att se till att valpen har fått en bra uppväxt under sina första 8 veckor.

Förankring

Detta är en reviderad upplaga av rasspecifika avelsstrategier (RAS) för American Staffordshire Terrier. Föregående RAS utvärderades 2018. Detta RAS-dokument har skickats via mejl till medlemmar som har lämnat mejladress till Svenska Kennelklubben. I följebrevet uppmanades uppfödare att sprida dokumentet till hanhundsägare och andra intresserade. Dokumentet har även funnits att läsa på American Staffordshire Terrierklubbens - Sveriges hemsida.

Generellt om rasen

Rasens historia och bakgrund

American Staffordshire Terrier var en av de första amerikanska raser som utvecklades. Hundtypen antas ha uppstått i Storbritannien och de allra tidigaste förfäderna till rasen tros vara mastiffliknande hundar som återfinns i många rasers ursprung. Långt tillbaka i England avlades sedan dessa mastiffliknande hundar ner till en mindre hundtyp och några blev bulldogs.

Ursprungligen vad dessa bulldogs slaktarnas och böndernas hund och hjälpte dem att förflytta och hålla still boskapen. Hundarna höll bokstavligen stilla genom att bita sig fast i deras mule. Detta utvecklades till något av ett folknöje, att se slaktarens hundar bita sig fast medan slaktaren avlivade boskapen. Av någon anledning trodde man på den tiden att boskap som blivit stressat av hundar innan de slaktades gav ett mer välsmakande kött. Detta gav i sin tur upphov till en mängd andra typer av underhållning. En av dessa var att se hundar jaga och döda råttor. På den tiden fanns det många råttor i England och folk roade sig med att placera hundar tillsammans med hundratals råttor i så kallade "pits" (arenor). Vadslagning gjordes på vilka hundar som snabbast kunde döda det största antalet råttor. Detta ledde till att man behövde en snabbare typ av hund och man parade därför bulldoggarna med English terrierna. De raser som korsades in tros vara Black and Tan Terrier och Old White Terrier.

Då det till sist blev alldeles för lätt för hundarna att fånga och döda råttor tänkte de tävlingsinriktade ägarna och åskådarna ut nya utmaningar. Det blev populärt att bulldoggarna och bull- och terrierhundarna användes till att slåss med björnar, grävlingar och även med varandra. Denna typ av bull- och terrierhund splittrades med tiden sedan in i de tre moderna raserna Staffordshire bullterrier, Bullterrier samt American Staffordshire terrier.

De tidiga bull- och terrierna kom så småningom till Amerika med immigranter från England och Irland. I Amerika blev hundarna större och tyngre, sannolikt p.g.a. inkorsning av den nu utdöda Blue Paul terriern. Några blev kvar i städerna och ägdes även här av samma typ av spel- och vadslagningsägare som i England och Irland. Hundarna slogs mot varandra på bland annat pubar i New York, Chicago och Boston.

Under sent 1800-tal upprättades ett hundfighting-register i Amerika för att ha översikt över prisbelönta stamtavlor och publicera regler för hundslagsmålorganisationer runt om i landet. United Kennel Club, UKC, registrerade hundarna som American Pit Bull Terrier. Även om denna fightingbakgrund är den som kanske är den mest omtalade så var det egentligen ett litet antal hundar som användes i hundslagsmål. De flesta av bull- och terrierhundarna ägdes av bönder och övriga som bodde på landet. Där arbetade hundarna fortfarande som boskapshundar och skyddade mot både två- och fyrbenta inkräktare. Deras främsta uppgift

var sällskaps-, familje- och gårdshundar. Dessa hundar kom också att betraktas som något av Amerikas nationalras och blev synnerligen populära. De förekom i filmer som "Little Rascals" och "Our Gang". Hunden som kallas för "Pete the pup" i filmerna är en pitbullterrier. De kom att pryda framsidan på tidningen Life ett antal gånger. Rasens mod är något som återfinns i dess historia och de var USA:s symbol på värvningsannonser för den amerikanska krigsmakten under första världskriget.

Under tidigt 1930-tal var det en grupp rasentusiaster som begärde att få registrera in sina hundar i Amerikanska kennelklubben, AKC. Hundarna var redan registrerade i UKC men dess ägare var inte intresserade av hundfight. De ville marknadsföra rasen som en familje- och utställningshund. De formade en nationell rasklubb och skrev en standard och rasen blev slutligen 1936 accepterad med rasnamnet Staffordshire Terrier. Detta var bara ett år efter att den engelska kennelklubben accepterade de engelska bull- och terrierna med namnet Staffordshire bullterrier. Standarden för båda på den engelska och den amerikanska rasen skrevs likartat och innehöll även några identiska fraser. På den tiden var raserna mer lika varandra i storlek och struktur än de är idag. Under 1940-talet upphörde bruket av American Staffordshire terriern som slagsmålshund i

Amerika. Namnet Staffordshire Terrier ändrades sedan under tidigt 1970-tal till American Staffordshire Terrier i samband med att AKC även erkände den engelska rasen Staffordshire bullterrier.

I slutet av 1980-talet kom American Staffordshire Terrier till Finland och visades bl.a. i Sverige på Stora Stockholm. Den första svenskägda American Staffordshire terriern med FCIgodkänd registrering och med utställningsresultat som finns med i SKK:s databas var Admiral van Schwarzkopf. Admiral von Schwarzkopf föddes 24/12 1990, han var efter CH Chico com Eisplats och CH Schallers Baccara. Han blev svensk champion i maj 1993 och internationell champion i juni 1994. Hans kullsysster Attraction At Lewi's togs in 1991 i Sverige. 1994 kom den första USA-importen, tiken Thorngrens Absolutely Divine. Därefter importerades hundar av rasen american staffordshire terrier till kennlar och därmed var den svenska aveln igång. 1995 bildades Svenska Amstaffklubben som är rasens företrädare i Sverige. År 2017 bytte klubben namn till American Staffordshire Terrierklubben - Sverige.

Rasens utveckling och framtid

Det kraftiga selektionsverktyget hos American Pitbull Terrier och dess förfäder är hundkamp. Historiskt har detta gett människovänliga hundar med liten försvarslust och skärpa, vinnarskallar med vilja att ta i fysiskt och med avsaknad av självbevarelsedrift, mentalt stabila hundar utan aggression, ett stort bytesintresse som kan riktas mot andra hundar och snabba reaktioner. American Staffordshire Terriern som ras har grundats på dessa egenskaper. De selektionstryck som formar rasen idag är: utseende, BPH-resultat, hälsostatus och sportmeriter. Det här påverkar hur våra hundar utvecklas ifrån det som är American Pitbull Terrier. Vissa ursprungliga egenskaper kräver ett alltjämt jämnt selektionstryck för att bibehållas och eftersom gameavel inte används sen lång tid tillbaka har egenskaperna som tidigare premierats mattats av.

För att vår ras ska passa in i framtidens samhälle är det viktigt att uppfödarna har ett långsiktigt mål med sin avel. Det är varje uppfödarens ansvar att bedriva sin avel på så sätt att

man undviker en utveckling som kan leda till rasförbud som skett i flera andra länder. Man behöver ha med sig kunskapen om rasens bakgrund för att förstå varför hunden beter sig som den gör i olika situationer och för att kunna välja rätt aktivering för hunden så att behoven blir stillade. Framför allt så behöver man ha kunskap om rasens bakgrund för att undvika olyckor då det är en kraftfull ras. I domarkompndiet kan man läsa att "en egenskap som överskuggar allt annat när det gäller det intryck en American Staffordshire Terrier ger är dess temperament. Temperamentet är den viktigaste egenskapen, följt av en korrekt fysisk struktur och sundhet". Det här bör varje uppfödare ta hänsyn till i sin avelsplanering för att avla fram hundar som fungerar i dagens och framtidens samhälle.

Övergripande avelsmål för rasen

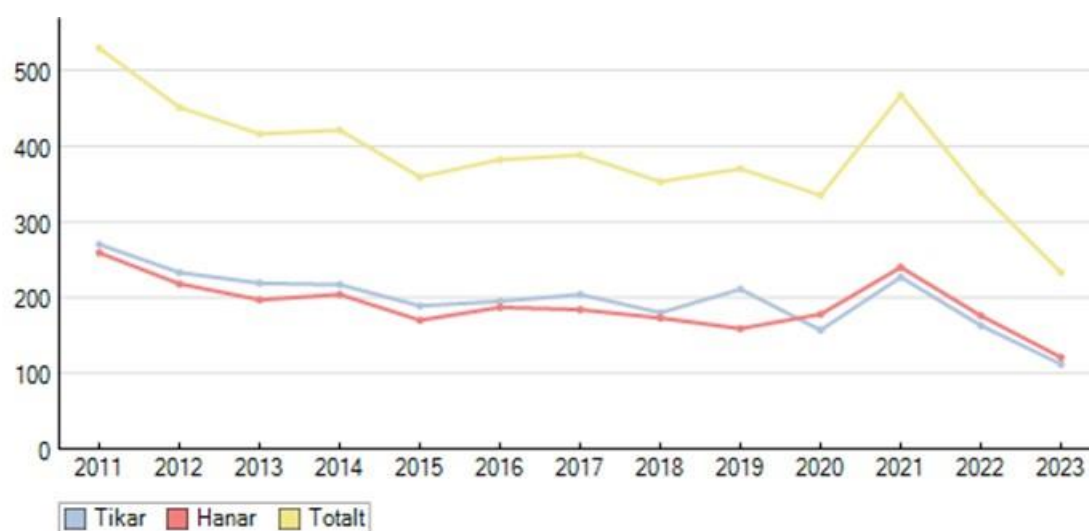
Ärftlig variation är en förutsättning för rasers möjlighet att överleva. Aveln ska därför vara målinriktad och hållbar. Med hållbar menas att den inte leder till brister vad det gäller hälsa, mentalitet eller funktion och inte heller tömmer rasen på genetisk variation. Erfarenhetsutbytet mellan uppfödare ska vara grundat på samarbete och respekt.

Rasens population/avelsstruktur

Nulägesbeskrivning

Populationsstorlek, registreringssiffror

Figur 1

Från år 2011 när rasen hade sin registrerings-topp har registreringarna sjunkit trots att importantalet varit nästan samma. Det innebär att minskningen vi ser är i stort sett uteslutande svenskfödda hundar. Mellan 2015 och 2019 kan vi se en bromsning och utjämning av registreringskurvan, med en något ökad nedgång under 2020. År 2021 fick rasen en topp på valpar för att år 2022 återgå till normala siffror igen.

Antal reg/år	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tikar (var av importer)	233 (20)	219 (29)	217 (29)	189 (25)	195 (33)	204 (29)	180 (29)	211 (20)	157 (14)	227 (21)	153 (10)
Hanar (var av importer)	218 (15)	197 (15)	204 (16)	170 (15)	187 (16)	184 (11)	173 (8)	159 (9)	178 (10)	240 (12)	176 (9)
Totalt	451 (35)	416 (44)	421 (45)	359 (40)	382 (49)	388 (40)	353 (37)	370 (29)	335 (24)	467 (33)	339 (19)

Tabell 1

Genomsnittlig kullstorlek

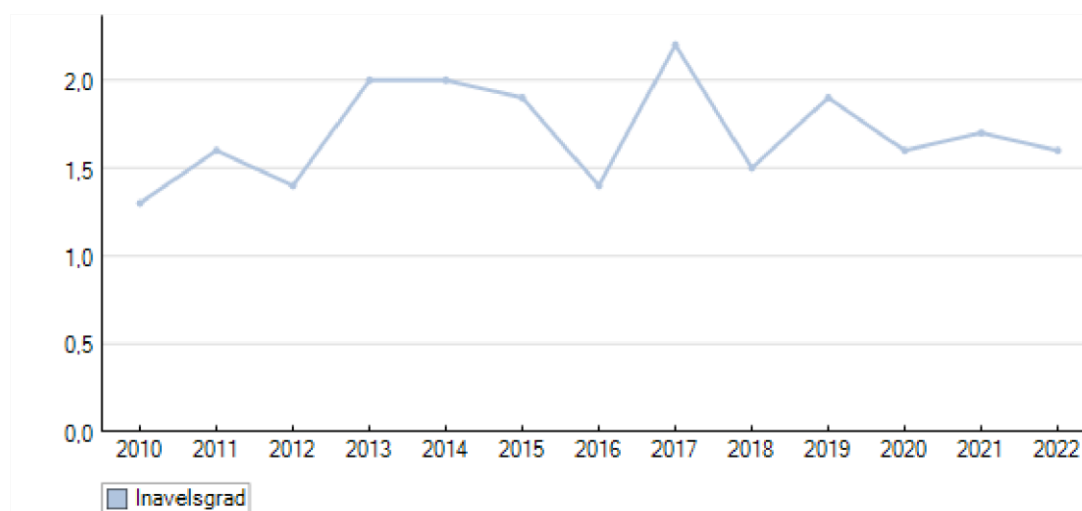
Den genomsnittliga kullstorleken ligger på 6,9 valpar/kull och har gjort så under en längre period.

Inavelstrend

Diagrammet nedan visar att ökningen av inavelsgraden är ganska hoppig men ändå har hållit sig, förutom 2017, mellan 1-2% under en 10 års period. Vi kan samtidigt se en svag ökning av inavelsgrad enligt diagrammet.

Inavelsgraden i en population ökar kontinuerligt eftersom djuren i en population blir mer släkt med varandra men ökningen kan bromsas om man gör avelskombinationer som ger en lägre ökning av inavelsgraden än populationens genomsnitt.

Figur 2.

Fördelningar parningar

Majoriteten av gjorda kombinationer håller sig under 6,25% som är i enlighet med SKK:s rekommendation om en övre gräns.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Upp t.o.m. 6,25%	60	51	50	46	38	47	47	41	37	48	55	48
6,26%-12,49%	9	3	6	8	6	1	5	4	3	5	4	2
12,5%-24,99%	0	1	3	1	0	1	1	1	3	1	0	3
25%-	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0

Tabell 2

Användning av avelsdjur

Avelshanarna hade i genomsnitt 1,27 kullar per år under perioden 2010-2022.

Ålder första valpkull

Rasklubben har arbetat medvetet med rekommendationer till uppfödarna att inte ta tik i avel förrän efter 24 månaders ålder för att uppfödarna ska ha tid att utvärdera hälsa och mentalitet. Vi kan se att majoriteten av uppfödarna följer rekommendationerna men att ett fåtal kullar föds innan tiken är 24 månader. När det gäller hanhundar kan vi se att det är något vanligare att använda yngre avelsdjur.

Avkommor per avelsdjur

Att studera olika hanhundars antal barnbarn är en metod för att avläsa enskilda hanhundars dominans i aveln. Slutresultatet, antalet barnbarn, påverkas dels av hur många barn avelshunden själv har, som går vidare i aveln, dels av hur många av dessa barn som i sin tur blir avelshundar, och i vilken grad de sedan användes. Om en hanhund har många avkommor men ingen av dessa går vidare i avel kommer hanhundens gener inte att påverka framtida generationer. En hanhund med få avkommor kan i praktiken påverka framtida generationer mer, genom att ha fler barnbarn, än en hanhund med många avkommor. Det kan därför vara intressant att kontrollera hanhundar och antalet barnbarn. Enligt de riktlinjer som finns ska ingen hund, under sin levnad, tillåtas bli far till mer än 5% av valparna i sin generation. Generationsintervallet för hund antas vara 3-5 år. Om vi antar att generationsintervallet är 4 år skulle 5% av antalet valpar i en generation baserat på medeltal av de sista fem åren bli 81 avkommor. Den siffran har sällan överskridits, se bilaga 1.

Det finns riktlinjer som säger att antalet barnbarn inte bör överstiga dubbla antalet barn, vilket det gör med många hanar och tikar i vår ras. Vi har redovisat de med flest barnbarn i Bilaga 1.

Import av material från andra länder

Antalet har legat på en ganska jämn nivå mellan 2010-2022 medan registreringssiffror har minskat. Förutom år 2019-2020 då siffrorna gick ner p.g.a. Covid19. 2021 gick siffrorna upp igen. Importerna står för en andel av de årliga registreringarna mellan 2010-2022 på 10.83%.

Kortsiktiga och långsiktiga mål

- Öka antalet hundar som används i avel för att undvika överanvändning av enskilda individer.
- Få fler uppfödare och ägare att bli medvetna om RAS.
- Öka den genetiska variationen så att inavelsökningen även fortsättningsvis hålls under 2,5%.

Handlingsplan för att nå målen

- Verka för att avelsbasen breddas genom att presentera avelshanar på klubbens hemsida.
- Ha uppfödar-/medlemsmöten där man bland annat diskuterar rasspecifika avelsstrategier.
- Rekommendera uppfödare att importera avelsdjur med låg grad av släktskap till befintliga avelsdjur.
- Publicera artiklar i bland annat bloggen samt medlemsbrev om vad RAS är och vad det handlar om.
- Rekommendera uppfödare att de bör utvärdera avelsresultatet i sin helhet och inte göra om avelskombinationer vid normalstor kull.
- Informera om att ingen hane bör användas mer i avel än att han sammanlagt, under sin livstid, lämnar maximalt det antal avkommor som motsvarar 5% av en generation, vilket för ett generationsavstånd på fyra år motsvarar 20% av rasens genomsnittliga registreringssiffror under ett år.
- Avla mot så låg inavelsgrad som möjligt i varje kombination för att inavelsökningen i populationen fortsatt ska hålla sig under 2,5% beräknat över 5 generationer. Inavelsgraden bör aldrig överstiga 6,25% vilket motsvarar kusinparning.

Hälsa

Nulägesbeskrivning

Generell beskrivning av helhetssituationen i rasen

American Staffordshire Terriern är i stort sett en frisk ras, men det förekommer problem med hud/allergi samt att den är drabbad av cerebellär ataxi. Rasen har sen 2014 ett hälsoprogram för HD och ED.

Utvärdering av Hälsoprogrammet för HD och ED finns redovisat i Bilaga 2.

För sjukdomar/problem med okänd arvs gång hänvisas till SKK:s allmänna rekommendationer vid okänd arvs gång:

- Uteslut sjuka individer från avel.
- Föräldradjur – ingen säker grund finns för att dessa bär på anlag för sjukdomen och därmed säkert ska tas bort ur avel. Däremot bör inte kombinationen som gett upphov till sjuk avkomma upprepas.
- lakttag försiktighet med avel på syskon till sjuk individ.

Hudproblem

Enligt hälsoenkäten som gjordes 2022 så hade 28% (217 st.) av respondenterna haft en American Staffordshire Terrier med långvariga hudproblem eller klåda. I Enkäten ombads man uppge vilken ålder som problemet debuterade och en stor majoritet angav att problemen debuterade under ett års åldern.

Symtom som dessa 217 st. hundägarna angav var: Klåda (159 st.), håravfall (25 st.), mjäll (8 st.) och annat (40 st.).

66,7% av dessa hundägare har fått hundens hudproblem utredda av veterinär.

44,3% av dessa hundägare har INTE varit hos en veterinär och utrett hudproblemen.

Av de hundarna som haft långvariga hudproblem eller klåda så har 7,4% av dessa varit orsakade av parasiter. Demodex är den parasit som 87,5% har haft och rävskabb har 12,5% haft. Av de hundarna som haft långvariga hudproblem som har 70% varit orsakat av allergi. De allergier som hundägarna angett vara orsaken är födoämnesallergi (36,3%), atopi (32,1%), kontaktallergi (14,3%) och annat (17,3%).

32,3% har fastställt diagnosen allergi via hudtest. I enkäten ställdes frågan vilken metod man använt om inte ett hudtest. Många har då använt sig av uteslutningsmetoden och blodprov. Många har varit på ett fysiskt eller digitalt veterinärbesök och fått ett veterinärutlåtande att hunden är allergisk utan en ingående allergiutredning.

Demodex (*Demodikos canis*)

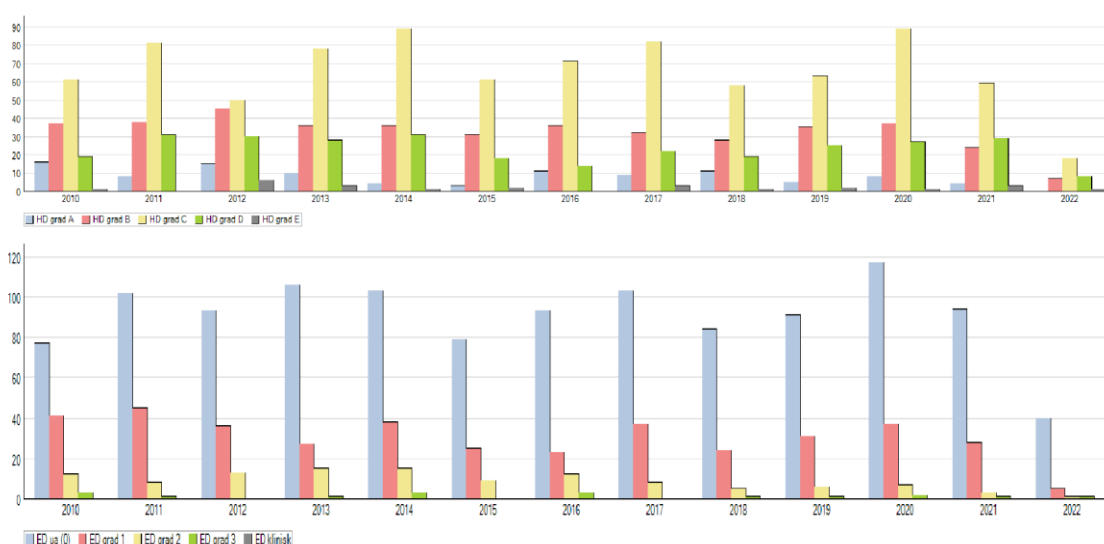
Demodikos är ett sjukligt tillstånd i huden orsakad av demodexkvalster. Kvalstren lever nere i hårsäckar och talgkörtelgångar och är osynligt för blotta ögat. Symptom på demodikos är i första hand hårlösa områden utan klåda. Drabbade hundar kan dock klia sig om

hudinfektioner uppstår eller om den samtidigt lider av allergi. Diagnosen ställs vanligen genom små "skrapningar" av huden som analyseras i mikroskop. I vissa fall läker sjukdomen utan någon behandling. I de fallen har hundens immunförsvar bara haft ett tillfälligt problem att kontrollera demodex. Vissa hundraser har visat sig ha högre risk att utveckla juvenil demodikos jämfört med andra raser. I Sverige hör bland annat Staffordshire bullterrier, Amerikansk staffordshire terrier, bullterrier och dvärgpinscher till de raser som är mycket drabbade. Baserat på forskningens nuvarande ståndpunkt anser veterinära dermatologer att benägenheten att utveckla generell juvenil demodikos har en tydlig ärftlig komponent. Det är alltså inte parasiten i sig som är ärftlig utan individens benägenhet att utveckla sjukdomen demodikos.

Höftledsdysplasi och armbågsledsdysplasi

Sedan 1 januari 2014 har rasen ingått i hälsoprogramnivå 2 för HD och ED. Enligt en hälsoenkät utförd under 2018 så har 9,8% av respondenterna haft en hund som visat hälta p.g.a. ED eller HD.

Figur 2

Cerebellär ataxi

Cerebellär ataxi, även kallad cerebellär cortical degeneration, neuronal ceroid lipofusinos, cerebellär abiotrophi, är en sjukdom som påverkar lillhjärnan. Det som händer är att en viss typ av nervceller, purkinjeceller, i lillhjärnan börjar dö. Lillhjärnan har till funktion att samordna rörelser och när denna inte fungerar som den ska börjar hundarna visa symtom som svårighet att behålla balansen, svårighet att vända, de kan ramla omkull när de skakar på huvudet och verka klumpiga. De kan även få svårigheter att gå i trappor, hoppa in- och ut ur bilen och att simma. I början av sjukdomen kanske man inte märker så mycket mer än att hunden verkar klumpig. De första symtom uppträder vanligtvis när hunden är mellan tre och fem år gammal. Allteftersom sjukdomen fortskrider får hundarna svårare och svårare att samordna rörelserna, de ramlar ofta, kan få nystagmus (ofrivilliga ögonrörelser), verkar yra

och blir tillslut oförmögna att gå. Vanligtvis väljer djurägare att avliva hunden innan det gått så långt.

Sjukdomen leder till döden och går inte att bota. I september 2008 kom ett gentest för cerebellär ataxi (NCL-A) och i och med det kan sjuka valpar undvikas med planerad avel. American Staffordshire Terrierklubben – Sverige rekommenderar att man använder sig av Antagens test för ataxi då det är godkänt av SKK.

Cerebellär Ataxi nedärvs autosomalt recessivt.

Statistiskt nedärvningsschema:

clear + clear = **100% clear**

clear + carrier = **50% clear, 50% carrier**

carrier + affected = **100% carrier**

carrier + carrier = **25% affected, 25% clear, 50% carrier**

carrier + affected = **50% carrier, 50% affected**

affected + affected = **100% affected**

Sen 2016 är rasen inkluderad i hälsoprogram nivå 1 gällande cerebellär ataxi vilket innebär att man kan registrera sin hunds ataxiresultat på hunddata förutsatt att man använt SKKs remiss.

Cerebellär ataxi (NCL-A)								
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Fri	4	4	4	3	5	6	6	3
	100%	40%	67%	100%	100%	100%	100%	100%
Anlagsbärare		6	2					
		60%	33%					
Totalt antal undersökta	4	10	6	3	5	6	6	3
Antal födda	284	323	363	344	312	368	391	327

Tabell 3

På Jordbruksverket sida under "Förbud mot avel med hundar som riskerar att föra vidare sjukdomar eller funktionsnedsättningar" kan man läsa följande.

Hundar som är eller är med stor sannolikhet bärare av recessivt anlag för sjukdom, letala anlag, defekter eller andra egenskaper som kan medföra lidande eller negativt påverka avkommornas naturliga beteende får inte användas i avel. Undantaget är om de paras med en hund som är konstaterat fri från motsvarande anlag.

Cerebellär ataxi (NCL-A)									
Föräldradjur		Kullar födda							
Kombinationer		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Fri (SKK reg test)	Fri (SKK reg test)					1			
Anlagsbärare (SKK reg test)	Fri (SKK reg test)		1		1		1		2
Okänd	Fri (SKK reg test)			5	5	4	5	9	4
Okänd	Anlagsbärare (SKK reg test)		1		1		1	2	1
Okänd	Okänd	44	47	48	39	39	47	48	46

Tabell 4

Agria Breed Profiles

Om man jämför Agria Breed Profiles 2011-2016 med 2016-2021 kan man utläsa följande:

American Staffordshire Terrier klubben kan se en liten ökning i "symptom från rörelseapparaten" vad det gäller knä och rygg, speciellt den ospecificerade rörelseapparaten har ökat. **Notera:** Rörelseapp/ospec innebär att veterinären inte angav ett specifikt område eller diagnos, alternativt att det fanns symptom från två områden eller flera. När man jämför American Staffordshire Terrier med alla raser, kan man se att rörelseapparaten "Has" har minskat något. Rasklubben kan se att allergi/atopi har minskat något jämfört med tidigare underlag.

Kortsiktiga och långsiktiga mål

- Inventera, kartlägga och utvärdera hälsotillståndet hos våra svenska hundar.
- Minska förekomsten av hudproblem som påverkar hundens livskvalitet.
- Andelen röntgade hundar ska vara minst 50% av den årliga registreringen.
- Att minst ett av föräldradjuren i varje kombination ska vara ha DNA-testresultat "clear" eller hereditärt clear för cerebellär ataxi.

Handlingsplan för att nå målen

- American Staffordshire Terrierklubben – Sverige ska hålla sig uppdaterad och följa utvecklingen på forskning kring allergi och atopi.
- Informera uppfödare och ägare via hemsidan och bloggen om olika hudproblem som är vanligt förekommande inom rasen.

- Var 5e år skicka ut en hälsoenkät.
- Rekommendera uppfödare att låta avelsdjur uppnå 2 års åldern, gärna 3 års åldern innan avelsdebut. Detta för att eventuella sjukdomsanlag förhoppningsvis ska hinna ges till känna.
- Uppmuntra uppfödarna att förklara för sina valpköpare vikten av att låta röntga sin hund.
- Rekommendera uppfödare att göra kombinationer där preliminärt kullindex ska vara över 100 på HD och ED för att förbättra statistiken. Vid användning av utländska avelsdjur rekommenderar vi att de ska vara röntgade med resultat A eller B.
- Klubben ska publicera artiklar i bloggen om vad index är för någonting och hur man som uppfödare använder sig av det.
- Att alltid använda friska hundar i avel.

Mentalitet

Standard

I standarden som är fastställd av SKK för American Staffordshire Terriern kan man läsa att "rasen ska vara livligt intresserad av sin omgivning" samt att "rasens mod är välkänt".

Hundrasguiden

I hundrasguiden på SKK anges rasens användningsområde som en mycket social och trevlig familjehund hos en familj som har den tid och intresset som krävs för att uppfostra och tillfredsställa den. Den fungerar även bra till exempel spår och lydnad. Under egenskaper/mentalitet anges det att American Staffordshire terriern ska vara stabil, glad, orädd och envis och utstråla livlighet, mod och självsäkerhet. En skygg eller rädd American Staffordshire Terrier är mycket otypisk. Det är en väldigt social, nyfiken och förarvek hund och tycker därför om att vara med där det händer saker. Det är sällan den missar något som händer i omgivningen. Den har ett stort behov av närhet till människor. Rasen kan av en del uppfattas som påflugan och brötig. Rasen underkastar sig mycket sällan andra hundar.

Domarkompendium 2020

I domarkompendiet står det att "rasens historia har skapat ett djur med en balans av kraft, rörlighet, mod och intelligensen att använda det". Man kan vidare läsa att "en egenskap som överskuggar allt annat när det gäller det intryck en American Staffordshire Terrier ger är dess temperament. Den måste utstråla livlighet, intelligens, mod och självsäkerhet för att vara en god representant för rasen. Det är något som går tillbaka till dess historiska användbarhet.

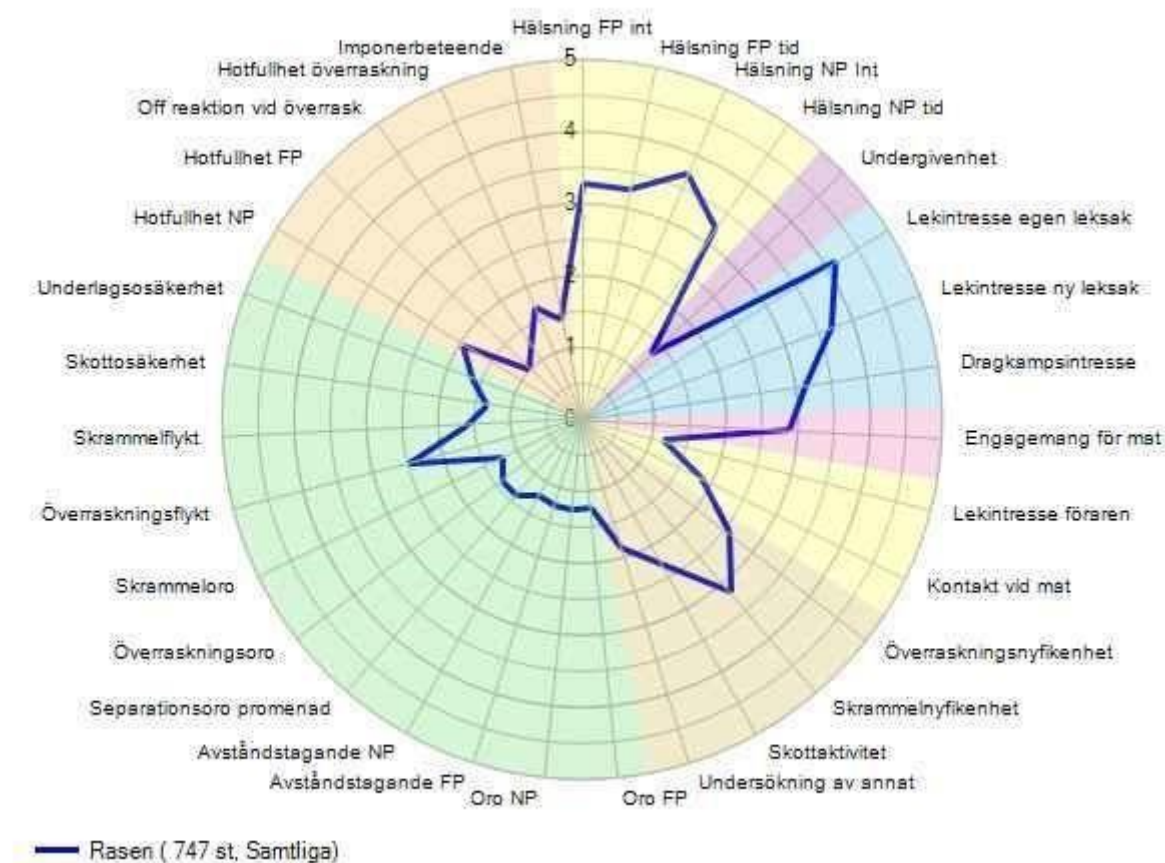
En American Staffordshire Terrier är vaken gentemot sin omgivning och missar sällan något som händer omkring den. Den ska lugnt notera och interagera med allt som sker omkring den på ett frimodigt och nyfiskt sätt. Ett felaktigt temperament är den mest oönskade egenskapen och bör ALDRIG belönas. Rasen måste alltid visa mod och självsäkerhet. En hund som är aggressiv, rädd eller blyg mot människor får inte premieras. Dessa egenskaper

är helt felaktiga för rasen och oacceptabla. Temperamentet är den viktigaste egenskapen, följt av en korrekt fysisk struktur och sundhet”.

Hundsport

Rasens egenskaper gör den till den perfekta allroundhund som alltid är redo. Rasen förekommer inom sporter som rallylydnad, nosework, viltspår, lydnad, agility, freestyle, Weight Pulling, heelwork to music och bruks.

Nulägesbeskrivning

Figur 3

För American Staffordshire Terrier kan vi se att rasens medelvärde för hälsning ligger runt ca 3,5. Värdet pekar på en hundras som hälsar relativt intensivt och länge. I den subjektiva, sammanfattande beskrivningen som görs vid beskrivningens slut ligger dock omdömet för hur "glad i främmande människor" och hur "trygg" rasen är i hälsningssituationen på en något lägre nivå. Det kan vara intressant att inom klubben diskutera vad detta beror på. Hundar av rasen American Staffordshire Terrier leker gärna med sin egna favoritleksak och något mindre med den standardiserade BPH-leksaken (= ny leksak). Många hundar är intresserade av dragkamp men bortsett från den lekformen väljer American Staffordshire Terrier helst att leka själv, det vill säga utan förarens eller testledarens inblandning.

De flesta American Staffordshire Terriers engagerar sig i matletande. Det är också en aktivitet de ofta väljer att göra själva, majoriteten utan att försöka få hjälp av sin förare för att t.ex. öppna en stängd burk.

Spindeldiagrammets medelvärde för American Staffordshire Terrier visar en ras med en nyfikenhetsnivå något under skalan mittenvärde vid en visuell, hastigt uppdykande överraskning ("Överraskningsnyfikenhet" från moment 4). Något mer nyfiken blir den när det tillkommer ljud, som vid skramlet i trumman ("Skrammelnyfikenhet" från moment 5).

Diagrammets medelvärde visar att det inom rasen American Staffordshire Terrier endast förekommer en låg grad av rädsla/osäkerhet. BPH avser att beskriva både social rädsla och miljörädslor. Rasens profil sticker ut något vid armen för överraskningsflykt. Utöver hur mycket hunden flyr, det vill säga avståndsreglera, ingår också tid till kontroll i denna spindelarm. Tid till kontroll beskriver hur lång tid det tar för hunden att återgå till ett neutralt känsloläge efter en kanske lite skrämmande/överraskande upplevelse. Ett högt värde i den här spindelarmen kan alltså genereras av respektive flyktbeteende eller tid till kontroll, eller av båda tillsammans.

BPH-beskrivningen visar att för American Staffordshire Terrierns del föranleder en främmande person (moment 1) varken att hunden hotar eller uppträder aggressivt. Den s k närmande personen (förkläd och med avvikande rörelsemönster, moment 6) ger däremot upphov till en viss grad av hotfullhet.

Kortsiktiga och långsiktiga mål

- Andelen BPH beskrivna hundar ska vara minst 20 % av den årliga registreringen inom en 5-årsperiod.
- Väcka intresse för rasens mentalitet hos uppfödarna och främja avel av mentalt sunda hundar.
- Minst ett av föräldradjuren i varje parningskombination ska vara mentalbeskriven (BPH) före parning.
- Uppfödarna och hanhundsägare ska vara insatta i 200- och 500-analysen som finns på rasklubbens hemsida och på SKK:s hundrasguide.

Handlingsplan för att nå målen

- Rasklubben anordnar beskrivningstillfällen minst 1gg/år.
- Publicera 500-analysen på bloggen samt andra intressanta artiklar om mentalitet.
- Publicera "Att tolka BPH-resultat - din guide" på bloggen.
- Diskutera rasens mentalitet och vikten av att BPH beskriva sin hund på medlems- och uppfödarmöten.
- Uppfödarens personliga inställning till BPH har stor betydelse för valpköparnas vilja att anmäla till BPH. Uppfödare måste visa att man anser att mentalitet är viktig i handling och inte bara i ord. Föregå med gott exempel och anmäl hundar, som ska användas i avel, till BPH före parning. Detta har ett viktigt signalvärde.

Exteriör

Rasens exteriör finns beskriven i rasstandarden. Den beskriver en medelstor ras, som ska upplevas ha stor styrka för sin storlek. Det betyder inte att den ska vara stor eller tung, bara att hundens styrka ska upplevas vara stor. Ett bra exemplar av rasen ska upplevas graciös och vig och den ska vara en blandning av styrka och rörlighet. Den ska ha tillräckligt med ben under sig för ett smidigt rörelseschema. En hund som är överdriven och är så muskulös att den inte längre upplevs graciös och smidig är inte längre balanserad. Denna balans gäller förhållandet mellan hundens benstomme och dess kroppsvikt. En hund med dålig muskelsättning har inte den önskade balansen av styrka och smidighet. Dock bör inte hunden med mest muskelmassa anses vara den bästa hunden. Som en motsvarighet kan man se på hunden som en atletisk mångkampare hellre än en bodybuilder. Den måste fortfarande kunna genomföra olika fysiska utmaningar, inte bara kunna använda sin råa styrka. Rasens historia har skapat ett djur med en balans av kraft, rörlighet, mod och intelligensen att använda det. Balansen mellan rå styrka, smidighet och elegans måste alltid hållas främst i åtanke. Rasen ska ha tydlig könsprägel. Hanhunden ska vara maskulin. Det ska vara uppenbart vid första anblick att det är en hane man har framför sig. Hanen ska vara kraftfull, självsäker och alert. Tiken ska vara kraftfull men upplevas som totalt feminin. Det ska vara tydligt vid första anblick att det är en tik man har framför sig.

Exteriörenkät

Under 2020 genomfördes en undersökning som skickades ut till alla uppfödare av rasen där de ombads att beskriva vilka exteriöra brister de såg hos sina egna och uppfödda hundar utifrån hur standarden beskriver att rasen ska se ut. Här nedan presenteras en lista i fallande ordning där det som står högst upp är det som upplevs som störst brist hos hundarna enligt uppfödarna.

1. Höjden på tik och hane överstiger standardens mått.
2. Ej tillräckligt markerad underkäke.
3. Framskjuten skuldra, löst sittande skinn, grund bröstorg, för tunt nosparti, slappa och hängiga läppar.
4. Avsaknad av vinklar i front, tunn bröstorg, avsaknad av förbröst, kohasigt bakställ, brant kors, för välvd rygglinje.
5. Knappa knävinklar, avsaknad av pigment på inre ögonlock.
6. Knappa has vinklar.
7. För kort nos, ljusa ögon, lång ländrygg, högt ansatt svans, avsaknad av tänder.
8. För lång rygg.

På exteriördomarkonferensen november 2021 uttalades det att kvalitén hos rasen har blivit sämre men att rasen har utmärkta toppar. Vid bedömning av rasen ska följande särskilt beaktas:

- Lägg stor vikt vid huvudets detaljer.
- Se upp med storleken.
- Otillräckliga vinklar fram och för grunda och tunna bröstkorgar.
- Se upp för övervinklade bakställ.
- Flata kors och höga svansar är vanligt.
- Löst hängande halsskinn och osunda hud förekommer.

Nulägesbeskrivning

Ett problem de svenska hundarna har är deras storlek. De börjar generellt bli alldeles för stora och utöver att de inte följer rasstandardens önskvärda mankhöjd på tikar och hanar så blir det ett problem i och med att hunden ska vara smidig och rörlig utifrån sitt ursprungliga användningsområde. Ju större hund desto tyngre och osmidigare blir den. Rasen har även stora problem med att den inte är homogen och det är förmodligen sammankopplat med den varierande storleken. Utöver problemen med storleken och homogeniteten så finns ett flertal exteriöra detaljer som bör prioriteras i den framtida aveln:

- Proportionerna bröst/benlängd är sällan i balans. Många av våra hundars bröstkorgar ser ut som en båt köl vilket gör att hunden i fråga ser lågställd ut fast den egentligen inte är det.
- Rasen tenderar att tappa överlinjen.
- Generellt alldeles för raka överarmar.
- För kort bröstben.
- Övervinklade bakställ. En bra regel är "ett ben i varje hörn av kroppen". En American Staffordshire Terrier ska ha måttliga/moderata vinklar.
- Framstället och bakstället är generellt i obalans.
- För tunt nosparti/trånga underkäkar och för kort nos.

Kortsiktiga och långsiktiga mål

- Uppfödarna och hanhundsägare ska vara insatta i rasens senaste domarkompendium.
- Hålla den önskvärda storleken enligt rasstandard som är 43-46 cm för tik och 46-48 cm för hane.
- Bevara den funktionella exteriör rasstandard som föreskrivs.

Handlingsplan för att nå målen

- Korrekt mätning utanför tävlan på våra rasspecialer för att ägarna ska få ett mått på hur höga deras hundar är och för att klubben ska kunna samla in data om höjden på rasen.

- Publicera rasens domarkompendium på bloggen.
- Öka uppfödarnas kunskap inom det exteriöra området genom att vid uppfödarmöten diskutera viktiga rasdetaljer.
- Publicera rasstandarden på bloggen minst en gång/år. Se till att rasstandarden ligger på klubbens hemsida.
- Uppmana till deltagande i SKK:s studiecirkel i anatomi.

Klubben skall verka för nedanstående punkter.

- Klubben skall skicka ut en hälsoenkät till medlemmar regelbundet, i syfte för att se hälsostatusen på rasen. I denna bör man speciellt se på hudproblemen då dom är relativt vanligt i rasen så vore det önskvärt om frekvensen av drabbade hundar minskade. För att få reda på vilken typ av hudproblem som är vanligast, är det mycket viktigt att så många hundar som möjligt får en säkerställd diagnos och rätt behandling. Vikt skall också läggas vid knärelaterade skador för att se om dom stabiliseras eller ökar.
- Klubben skall varje år inbjuda sina medlemmar till olika föreläsningar i syfte att öka kunskapen om rasen.
- Rasklubben anordnar föreläsning i anatomi tillsammans med auktoriserad domare av rasen.
- Klubben skall verka för att upplysa sina medlemmar om vikten att testa sina avelsdjur för cerebellär ataxi, bör testas igen på tredje generationen.
- Rasklubben fortsätter anordna beskrivningstillfällen för BPH minst 1 ggr/år. Fortsätta att uppmuntra till att medlemmarna mental beskriver sina hundar.
- Rasklubben skall informera och stödja uppfödare och i synnerhet nya uppfödare.
- Rasklubben ska informera om att ingen hane bör användas mer i avel än att han sammanlagt, under sin livstid, lämnar maximalt det antal avkommor som motsvarar 10 % av rasens registreringssiffror under ett år.

Källhänvisningar

Svenska Kennelklubbens Avelsdata

Svenska Kennelklubbens Hundrasguide

Rasstandard

Domarkompendium

Resultat från hälsoenkät

Resultat från exteriörenkät

Exteriördomarkonferens 2021

American Staffordshire Terrierklubben –Sveriges hemsida (www.astklubben.se)

Agria Breed Profiles 2011-2016 samt 2016-2021

RAS har reviderats av Madlene Lygdman, Ingela Waller, Charlie Lejdbrandt, Amanda Olsson Cedervall, Sarah Erichsen Torre och Josefine Jensen.

BILAGA 1.

Tabellen nedan visar de 10 hanar med flest avkommor under perioden 1990-2022

Regnr	Hundnamn	Föd.år	Sv.födda avk.*	Övr. avk	Sv. barnbarn	* Övr. barnbarn
SE38707/2014	TYSON	2014	113	0	49	0
S10934/2007	GREAT VIKING'S AGAINST ALL ODDS	2006	84	0	206	6
SE45080/2012	JUST WONDERFUL IRON-MAN	2012	84	0	33	0
S28034/2008	OLD MOUNTAIN'S SHOSHONI	2003	81	16	126	25
S35797/2000	DOODLEBUG TIPIT Z HANKY	1998	77	10	308	0
N02004/96	ANDY ONCELL-SON	1995	71	1	44	0
S41401/2007	ZICAN'S HIGH ACE	2007	69	0	129	0
S14662/2009	TRAILBLAZING THE HILLTOP'S	2004	63	2	94	5
SE56718/2014	ASKO	2014	62	0	50	0
SE34557/2010	ZIPRENO ALL TIME HIGH	2010	57	0	147	0

Tabellen nedan visar de 10 tikar med flest avkommor under perioden 1990-2022.

Regnr	Hundnamn	Föd.år	Sv.födda avk.*	Övr. avk	Sv. barnbarn	* Övr. barnbarn
SE36027/2018	TEACHER'S PRIME TOUCH	2016	44	0	63	0
S26181/2002	EXPLOZEN'S ETNA	2002	42	0	50	0
S28416/2004	ZICAN'S AMERICAN PIE	2004	41	0	79	1
S19749/2008	NEEDFUL THING'S HOMECOMING QUEEN 2008	38	0	15	0	
S53286/2009	SWEDESTAFF'S FOREVER IN LOVE	2009	38	0	17	0
S49314/2006	BELLA ELEGANT OF COLE	2005	37	0	49	1
S17673/2004	EXPLOZEN'S MARVEL GIRL	2004	37	0	61	0

SE58861/2014 ZICAN'S BZ ELEVENTH MIRACLE	2014	35	0	71	0
SE39866/2015 IMPERIAL BLACK MAMBA	2015	33	0	6	0
S52011/2003 WIZAGE BRIGHT BRITTANY BLACK	2003	33	0	36	0

BILAGA 2.

Utvärdering av hälsoprogrammet för HD och ED.

Utvärdering

Hälsoprogram

2023

Innehållsförteckning

1. Inledning
2. Syfte
3. Frågeställningar
4. Bakgrund
5. Metod, genomförande och underlag
6. Resultat
 - 6.1. Röntgendata
 - 6.2. Statistik försäkringsbolag
 - 6.3. Hälsoenkät
 - 6.4. Utländska avelsdjur/utnyttjad population i avel
 - 6.5. Statistik registreringar
 - 6.6. Röntgendata kombinationer
7. Analys och värdering av resultat
8. Diskussion/Slutsats

1. Inledning

Svenska kennelklubbens hälsoprogram är ett verktyg för att begränsa förekomsten av ärftliga sjukdomar/defekter. Centralt organiserade hälsoprogram bygger på att man via undersökningar av såväl avelsdjur som enskilda individer arbetar för att förbättra hälsoläget inom en ras. 1. För vissa hundraser finns hälsoprogram som syftar till att komma tillrätta med ärftliga defekter som orsakar lidande hos hundarna. Det kan ge en tydligare bild av problemet och sätter press på uppfödare och hanhundsägare att undersöka sina hundar innan de används i avel. 2.

Gemensamt för de raser som har obligatoriska hälsoprogram för avelsdjur är att ett officiellt undersökningsresultat för avelsdjuren ska finnas före parning. Central registrering av veterinära undersökningsresultat är grundläggande för alla hälsoprogram. Förutsättningen för detta är att samtliga hundar är ID-märkta. Undersökningsresultaten är offentliga och därmed tillgängliga för var och en inför ett avelsbeslut eller för ras- och specialklubbarna som underlag för deras avelsstrategier.

Hälsoprogram för fysisk hälsa kan endast omfatta sjukdomar och defekter där diagnostiken är väl beprövad och erkänd. Med stöd av undersökningsresultatet kan man säga om hunden har, eller inte har, defekten/sjukdomen.

Ett hälsoprogram på nivå 2 innebär ett krav på centralt registrerat resultat avseende specifik sjukdom. Ett hälsoprogram på denna nivå kan försvåra användningen av utländska avelsdjur. Konsekvensen av detta måste beaktas framför allt i numerärt små raser. I praktiken medför ofta hälsoprogram på nivå 2 en utslagning av avelsdjur och därmed en reduktion av avelsbasen trots att inga krav föreligger på specifika undersökningsresultat.

Höftleden, såväl hos människor som hos hundar och många andra djur, omfattar lårbenshuvudet, höftledsskålen och sammanlänkar bäckenet med bakbenet. Höftledsdysplasi är en utvecklingssjukdom som drabbar den växande hunden. Dysplasien medför att höftleden inte utvecklas normalt. Det kan innebära att höftledskulan (lårbenshuvudet) inte kommer att passa in i höftledsskålen (acetabulum) på ett korrekt sätt eller att leden blir grund med en plan form. Följden blir att leden inte fungerar optimalt. I höftleden kan det uppstå en inflammation (osteoartrit) som kan leda till stelhet, nedsatt rörlighet och i värsta fall hälta. Hos många, men inte alla, hundar leder inflammationen även till att benpålagringar bildas runt leden. Att leden inte utvecklas normalt har flera orsaker, men man vet att en individs genetiska disposition är viktig. Därutöver bidrar miljöfaktorer såsom utfodring och motion men man vet inte exakt hur dessa komponenter inverkar. 3.

Armbågsledsdysplasi innebär en onormal utveckling av armbågsleden och förkortas ED efter den engelska benämningen elbow dysplasia. ED är ett samlingsnamn för olika tillväxtrubbningar som leder till benpålagringar i armbågsleden, vilka kan urskiljas relativt tydligt vid röntgen. Gemensamt för de olika tillväxtrubbningarna är att små men väsentliga delar av ledbrosket inte utvecklas normalt eller att det skadas på grund av rubbad utveckling i omgivande benvävnad. Arvsgången för ED är komplex där både arv med många gener i samverkan (polygen), och miljö är bidragande orsaker till sjukdomens utveckling. 4.

Åtskilliga studier har visat att HD och ED är kvantitativa egenskaper där fenotypen (det vi kan se eller mäta) påverkas av många gener och olika miljöfaktorer. Arvets inverkan

på dessa egenskaper är relativt stor, arvbarheten ligger i de flesta studier på 30 till 40 procent. Detta innebär att man kan förvänta sig goda möjligheter att genom avelsurval minska frekvensen av HD och ED. 5.

- 1.https://www.skk.se/sv/uppfodning/SKKs-arbete-for-sund-avel/halsoprogram/?fbclid=IwAR07o0IOLUwvXGjt4Paa92xnYE7yMEh3Zxl3-mBgWR01_QSKY96PQoictN8
- 2.https://www.skk.se/globalassets/dokument/uppfodning/lathund-for-utvarderingoch-revidering-av-ras-a1.pdf?fbclid=IwAR2NGYmluO_dOIEhRntAuqvE7lni0vrACAGT7VdqK7U6UQIX2MXbeHlrQzA
- 3.<https://www.skk.se/globalassets/dokument/uppfodning/ovrigt/om-hdhoftledsdysplasi-del-1.pdf?fbclid=IwAR0B2HmsQl3G53lgnEihd2R6qluxjTLeeuDp01YazRDdanP5HlB5HEkc-sk>
- 4.https://www.skk.se/sv/SKK-klinikwebb/Rontgen/Armbagsdysplasi/?fbclid=IwAR0a3dYsXmzbph3d6J-lUJgc3_zHJT7CmYPewSWa1oJw7GwVFK7CQlXnuhU
- 5.<https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/hgen/hundgenetikgruppen/leder-svt11--12-low.pdf?fbclid=IwAR1rHCe3n0bkFyI41r629pATW37kBqv2qpsYyLv2nBD2A8sCBf8ibPpi5Q>

2. Syfte

Syftet med utvärderingen är att rasklubben ska få en bild av om hälsoprogrammet ligger på rätt nivå, om det har någon effekt och om resultaten bedöms motivera den ekonomiska och arbetsmässiga insatsen för uppfödarna. Utvärderingen görs även för att rasklubben ska kunna ta ställning till ett fortsatt behov av ett hälsoprogram.

3. Frågeställningar

Har programmet haft avsedd effekt?

Har programmet medfört några negativa konsekvenser?

Bör programmets nuvarande utformning ändras?

4. Bakgrund

Hälsoprogrammet infördes eftersom två motioner inkom och bifölls på årsmötet i februari 2009 som handlade om att införa ett krav på känd status för HD och ED innan parning för i Sverige boende föräldradjur.

Inför denna omröstning genomfördes ingen kartläggning eller utvärdering om hd och ed var ett problem inom rasen. Det gjordes inte heller en konsekvensanalys, dvs vilka konsekvenser ett hälsoprogram skulle innebära för rasen i sin helhet. När gemene medlem tilläts rösta på årsmötet gällande hälsoprogrammet så gick styrelsen emot sina egna dåvarande stadgar §8 Mom 2 " Styrelsen skall, förutom vad som sägs i dessa och SvTeKs stadgar samt i SKKs stadgar bland annat ansvara för rasens avelsfrågor i enlighet med av SvTeK och SKK upprättade riktlinjer."

I april 2009 fick avelskommittén uppdrag att skapa ett underlag för att kunna skicka in ansökan om ett hälsoprogram och få den godkänd i enlighet med motionerna som bifölls på årsmötet samma år. I det här underlaget till SKK kan man läsa att motiveringen till hälsoprogrammets införande är att man vill uppnå en bättre kontroll på rasens höftledsstatus.

I ansökan om att införa hälsoprogrammet skrev man att hälsoprogrammet bara skulle gälla svenskfödda föräldradjur för att kunna bibehålla den genetiska mångfalden men samtidigt få bättre kontroll på rasens höftledsstatus. I motiveringen förklarade man problematiken om hälsoprogrammet skulle gälla utländska avelsdjur. Man menade att

det skulle försvåra aveln för uppfödarna på grund av hur röntgenkulturen ser ut utomlands och att det då fanns risk att den genetiska mångfalden påverkas negativt. Men detta togs det i slutändan inte hänsyn till då hälsoprogrammet idag även omfattar utländska avelsdjur.

Man skickade in ansökan år 2009 men fick avslag hos Svenska Terrierklubben på grund av att det inte var tillräckligt förankrat hos klubbens medlemmar och uppfödare. För att förankra ett införande av hälsoprogram så införde rasklubben i dec 2009 krav på röntgen hos föräldradjur för att erhålla valhänvisning på rasklubbens hemsida.

År 2010 anordnade rasklubben en föreläsning om HD och ED i samband med ett uppfödarmöte. År 2011 hölls ett uppfödarmöte med utvärdering av RAS och HD/ED som ämne och samma år publicerade även rasklubben en artikel som handlade om höftledsröntgen tillsammans med HD-statistik för rasen. Ansökan om att införa ett hälsoprogram skickades sen in en andra gång till Svenska Terrierklubben och då godkändes hälsoprogrammet och det började gälla från och med 1 jan 2014.

Samma år som hälsoprogrammet infördes är det 32,7 % av kombinationer där en eller båda föräldrar saknar röntgenresultat för HD och 23,6% av kombinationerna där en eller båda föräldrarna saknar röntgenresultat för ED. Mellan 2000-2014 kan man se en generell ökning av årsregistreringarna i rasen och året efter att hälsoprogrammet infördes kan man se en minskning på ca 15% av årsregistreringarna som efter det har hållit sig på ungefär samma nivå fram tills idag.

Ansvar för beslutet om hälsoprogrammets införande lades på rasklubbens medlemmar via ett årsmötesbeslut. Detta innebär att rasklubbens styrelse föreningstekniskt inte kunde ta tillbaka ansvaret över hälsoprogrammet på annat sätt än genom att låta medlemmar rösta om att ge tillbaka styrelsen ansvar och beslutsrätt om hälsoprogrammet på ett årsmöte. Styrelsen i rasklubben har fått mycket rådgivning och hjälp av SKK:s hur man ska agera utifrån detta. Med hjälp och stöd från SKK fick styrelsen tillbaka ansvaret för hälsoprogrammet på årsmötet i feb 2018.

5. Metod, genomförande och underlag

Enkät Ast klubben 2022, kommer på punkt 6.3

Försäkringsinformation

Klubben har kontaktat Agria, Folksam, Länsförsäkringar, IF, Moderna försäkringar, Sveland, Trygg Hansa med en förfrågan att få ta del av deras statistik om American Staffordshire Terrier. Agria, Folksam samt Länsförsäkringar har återkommit med statistik. If, Moderna försäkringar samt TryggHansa lämnar inte ut statistik. Sveland lämnar bara ut viss information.

Det klubben tittat på när klubben har gått igenom statistiken från de olika försäkringsbolagen är förekomsten av kliniska symptom orsakat av höftledsdysplasi eller armbågsledsdysplasi för att kunna avgöra om det är ett stort problem i rasen. Statistiken i dokumentet, som klubben hänvisar till är hämtad ifrån SKK:s avelsdatabas.

I HD och ED så kommer först diagrammet med antal hundar och sedan i procent samt därefter följer det ett stapeldiagram. Samma resultat fast olika slags diagram.

Därefter kommer kombinationerna dvs en hane röntgad A paras med tik röntgad A.
Samma för ED dvs, en hane röntgad 0 paras med tik röntgad 0.

I dessa kombinationer finns det okänd, det betyder att hunden är röntgad men inte via FCI. Vid FCI röntgen får hunden alltid en bokstav och siffra. Men om hunden är röntgad utanför FCI systemet så hamnar den i kolumnen okänd.

Publicerade artiklar

HÖFTLEDSRÖNTGEN –kvalitetsutvecklingen fortsätter

Källhänvisning

skk.se/globalassets/dokument/uppfodning/ovrigt/hoftledsrontgenkvalitetsutvecklingen-fortsatter-hss08.pdf

6. Resultat

6.1 HD/ED röntgen 2006-2022

Här ser man vilken gradering varje hund fått efter röntgen.
Nedanstående statistik är hämtad ifrån SKK:s avelsdatas.

HD

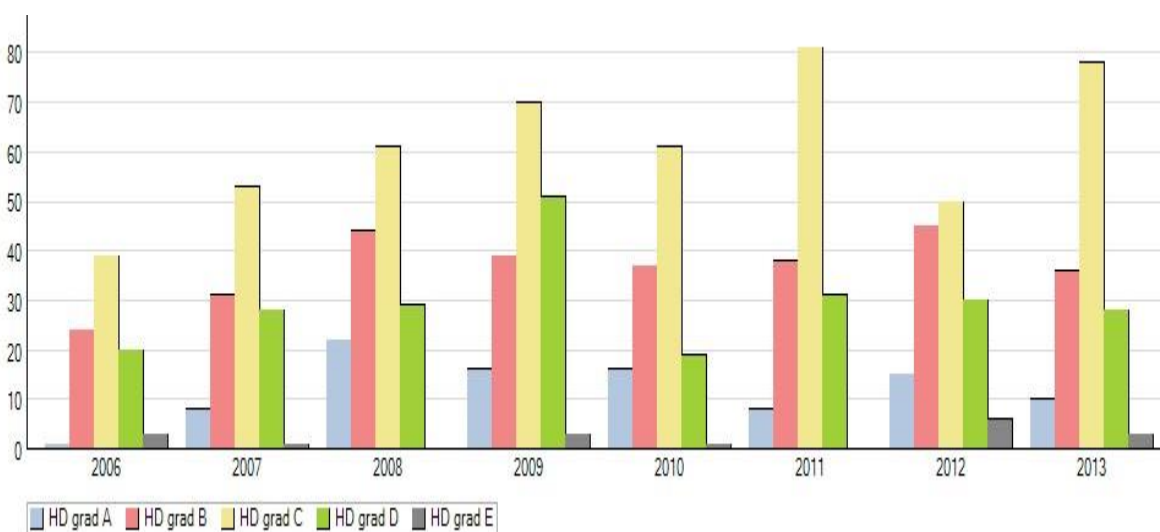
Tabellen nedan visar ifrån 2006-2013 dvs innan införandet av hälsoprogrammet.
(HD grad = höfter) gradering A-E.

Diagnos	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013	
HD grad A	1	(1,1 %)	8	(6,6 %)	22	(14,1 %)	16	(8,9 %)	16	(11,9 %)	8	(5,1 %)	15	(10,3 %)	10	(6,5 %)
HD grad B	24	(27,6 %)	31	(25,6 %)	44	(28,2 %)	39	(21,8 %)	37	(27,6 %)	38	(24,1 %)	45	(30,8 %)	36	(23,2 %)
HD grad C	39	(44,8 %)	53	(43,8 %)	61	(39,1 %)	70	(39,1 %)	61	(45,5 %)	81	(51,3 %)	50	(34,2 %)	78	(50,3 %)
HD grad D	20	(23,0 %)	28	(23,1 %)	29	(18,6 %)	51	(28,5 %)	19	(14,2 %)	31	(19,6 %)	30	(20,5 %)	28	(18,1 %)
HD grad E	3	(3,4 %)	1	(0,8 %)			3	(1,7 %)	1	(0,7 %)			6	(4,1 %)	3	(1,9 %)
Totalt antal undersökta	87		121		156		179		134		158		146		155	
Snittålder för undersökning (månader)	20		20		21		22		21		19		20		19	
Antal födda	256		341		436		488		404		508		371		397	

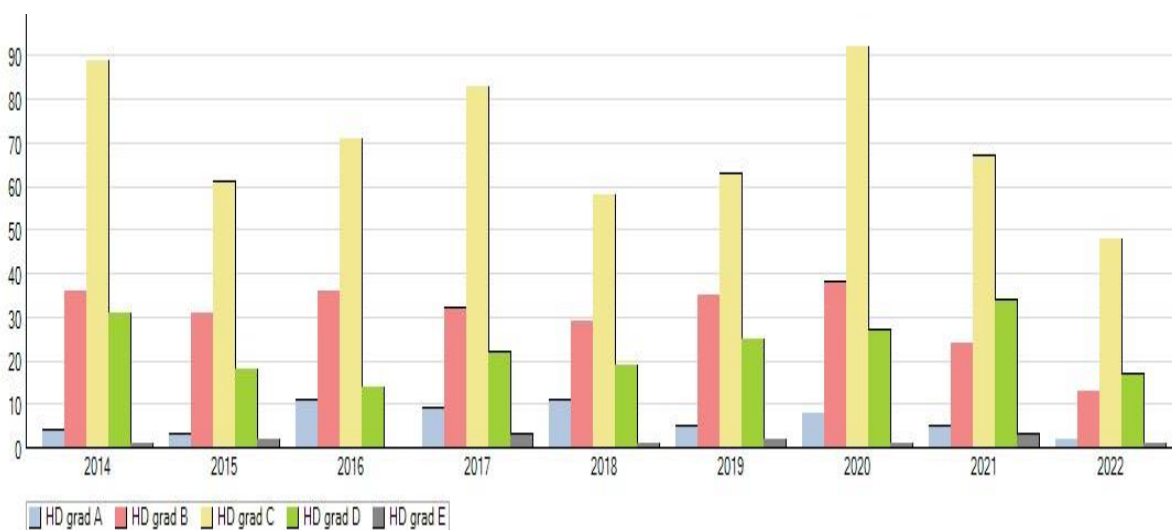
Tabellen nedan visar ifrån 2014-2022 dvs efter införandet av hälsoprogrammet.

Diagnos	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
HD grad A	4	(2,5 %)	3	(2,6 %)	11	(8,3 %)	9	(6,0 %)	11	(9,2 %)	5	(3,8 %)	8	(4,8 %)	5	(3,6 %)	2	(2,1 %)
HD grad B	36	(22,4 %)	31	(27,0 %)	36	(27,3 %)	32	(21,5 %)	29	(24,4 %)	35	(26,9 %)	38	(22,8 %)	25	(18,1 %)	17	(17,5 %)
HD grad C	89	(55,3 %)	61	(53,0 %)	71	(53,8 %)	83	(55,7 %)	58	(48,7 %)	63	(48,5 %)	93	(55,7 %)	71	(51,4 %)	57	(58,8 %)
HD grad D	31	(19,3 %)	18	(15,7 %)	14	(10,6 %)	22	(14,8 %)	20	(16,8 %)	25	(19,2 %)	27	(16,2 %)	34	(24,6 %)	20	(20,6 %)
HD grad E	1	(0,6 %)	2	(1,7 %)			3	(2,0 %)	1	(0,8 %)	2	(1,5 %)	1	(0,6 %)	3	(2,2 %)	1	(1,0 %)
Totalt antal undersökta	161		115		132		149		119		130		167		138		97	
Snittålder för undersökning (månader)	19		20		19		19		20		16		15		16		14	
Antal födda	373		284		323		363		344		312		368		391		327	

Staplarna nedan visar HD resultat 2006-2013, antal.

Staplarna nedan visar HD resultat 2014-2022, antal.

HD i procent av antal röntgade

Diagnos	2006-2013	2014-2022
HD grad A	8,5%	4,8%
HD grad B	25,9%	23,1%
HD grad C	43,4%	53,5%
HD grad D	20,8%	17,5%
HD grad E	1,5%	1,2%
Antal röntgade	1136	1208

Siffrorna för HD är relativt lika men man kan se en ökning av HD C åren 2014-2022

ED

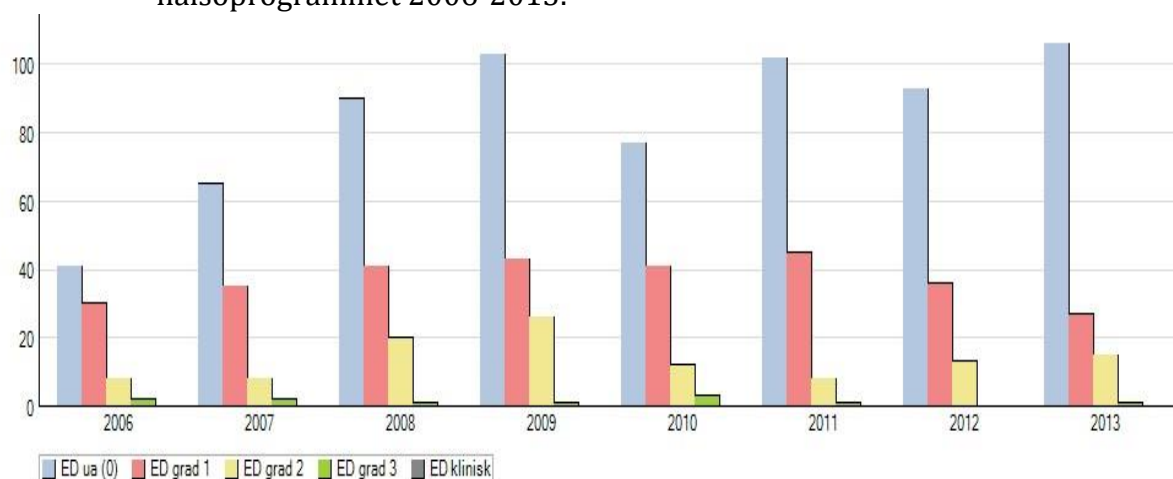
Tabellerna nedan visar från 2006-2013 dvs innan införandet av hälsoprogrammet. (ED grad = armbågar) Gradering 0-3.

Diagnos	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013	
ED ua (0)	41	(50,6 %)	65	(59,1 %)	90	(59,2 %)	103	(59,5 %)	77	(57,9 %)	102	(65,4 %)	93	(65,5 %)	106	(71,1 %)
ED grad 1	30	(37,0 %)	35	(31,8 %)	41	(27,0 %)	43	(24,9 %)	41	(30,8 %)	45	(28,8 %)	36	(25,4 %)	27	(18,1 %)
ED grad 2	8	(9,9 %)	8	(7,3 %)	20	(13,2 %)	26	(15,0 %)	12	(9,0 %)	8	(5,1 %)	13	(9,2 %)	15	(10,1 %)
ED grad 3	2	(2,5 %)	2	(1,8 %)	1	(0,7 %)	1	(0,6 %)	3	(2,3 %)	1	(0,6 %)			1	(0,7 %)
ED klinisk																
Totalt antal undersökta	81		110		152		173		133		156		142		149	
Snittålder för undersökning (månader)	20		20		21		22		21		19		19		18	
Antal födda	256		341		436		488		404		508		371		397	

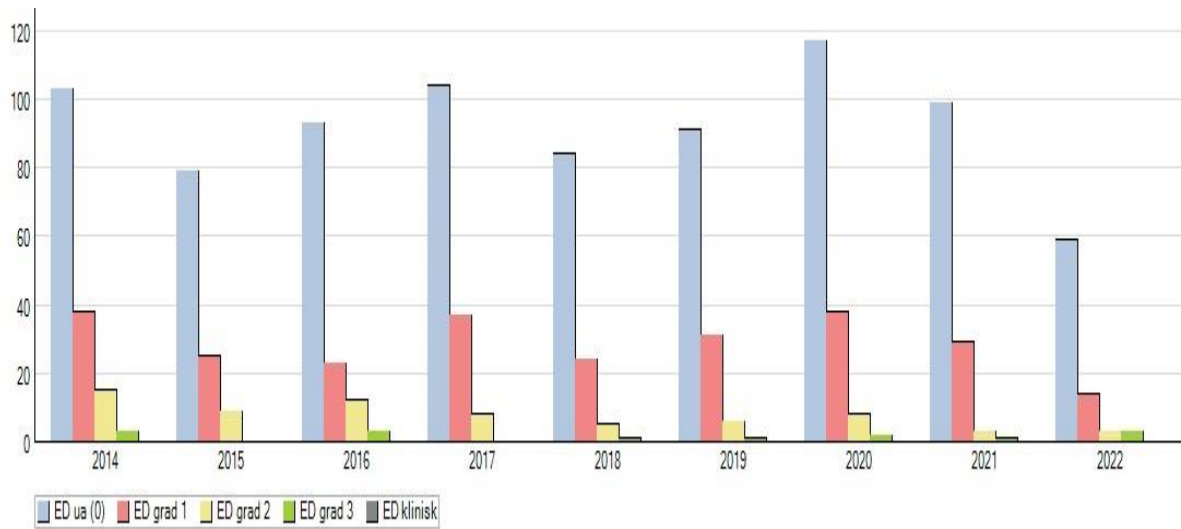
Tabellerna nedan visar från 2014-2022 dvs efter införandet av hälsoprogrammet.

Diagnos	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
ED ua (0)	103	(64,8 %)	79	(69,9 %)	93	(71,0 %)	104	(69,8 %)	84	(73,0 %)	91	(70,5 %)	118	(71,1 %)	102	(74,5 %)	69	(72,6 %)
ED grad 1	38	(23,9 %)	25	(22,1 %)	23	(17,6 %)	37	(24,8 %)	25	(21,7 %)	31	(24,0 %)	38	(22,9 %)	31	(22,6 %)	18	(18,9 %)
ED grad 2	15	(9,4 %)	9	(8,0 %)	12	(9,2 %)	8	(5,4 %)	5	(4,3 %)	6	(4,7 %)	8	(4,8 %)	3	(2,2 %)	5	(5,3 %)
ED grad 3	3	(1,9 %)			3	(2,3 %)			1	(0,9 %)	1	(0,8 %)	2	(1,2 %)	1	(0,7 %)	3	(3,2 %)
ED klinisk																		
Totalt antal undersökta	159		113		131		149		115		129		166		137		95	
Snittålder för undersökning (månader)	19		19		19		19		20		16		15		16		14	
Antal födda	373		284		323		363		344		312		368		391		327	

Nedan visas ED graden i stapeldiagram innan införandet av hälsoprogrammet 2006-2013.

Nedan visas ED graden i stapeldiagram efter införandet av hälsoprogrammet 2014-2022.

ED i procent av antal undersökta

Diagnos	2006-2013	2014-2022
ED ua (0)	61,8%	70,6%
ED grad 1	27,2%	22,3%
ED grad 2	10,0%	5,9%
ED grad 3	1,0%	1,2%
ED klinisk	0,0%	0,0%
Antal undersökta	1096	1194

Vad det gäller ED så finns det en ökning av ED 0 på åren 2014-2022.

Men sett i sin helhet så är siffrorna likvärdiga både innan och efter hälsoprogrammets införande.

6.2 Försäkringsbolag

I statistiken från försäkringsbolaget så är inte hundarnas renrasighet verifierad, utan alla försäkringstagare som angett att de har en American Staffordshire Terrier ingår i statistiken hos alla bolag.

Agria

Agrias statistik är baserade på åren 2016-2021. Av antalet försäkrade hundar hos Agria så är 59% registrerade AST och 41% oregistrerade. Ur Agria Breed Profiles avläses att rasen i stora drag går till veterinären för magen och hud. Klubben har inte fördjupat sig i övrigt i ABP iom att utvärderingen handlar om HD och ED.

Om man tittar på diagram 9 i ABP så kan man se en hög stapel av "Rörelse apparaten ospec". Då ska man veta att den betyder följande:

Rörelseapparaten ospec. Notera: "Rörelseapp/ospec" innebär att veterinären inte angav ett specifikt område eller diagnos, alternativt att det fanns symtom från två områden eller fler.

Rasen som helhet har inte en stor skadestatistik vad det gäller HD och ED.

Folksam

Folksams statistik är baserade på åren 2017-2022. 743.6 AST är försäkrade i Folksam per år

Smärta från armbågsled 6 st

Smärta från armbågsled vid palpation 4 st

Smärta vid böjning/sträckning av armbågsled 2 st

Smärta från höftled 4 st

Smärta från höftled vid palpation 1 st

Smärta vid böjning/sträckning av höftled 5 st

Länsförsäkringar

Har 4462 hundar i sitt register varav 2 st haft problem med HD och 2 st haft problem med ED.

Sveland

Hade inga hundar med på sin lista med HD eller ED problematik.

6.3 Hälsoenkät Ast-klubben 2022

I hälsoenkäten svar är det endast upplevelser från enkätsvararna, det är inte validerat med diagnoser från veterinärer.

28% av respondenterna av enkäten uppger att deras hund lider av långvariga hudproblem/klåda. Ca 70% av dessa har uppgett att hudproblemen beror på allergi.

39,1% (299st) av respondenternas hundar har någon gång haft problem med mage och/eller tarm. 158 st av dem har haft det något enstaka tillfälle, 19 st har haft det mindre än 1 gång per år, 85 st har haft det mer än 1 gång per år och 39 st har haft det mycket ofta. Till de som har angett att deras hund har haft problem med magen och/eller tarm så efterfrågade vi om det hade fastställts någon diagnos och i sådana fall vilken. Det var någon enstaka som angav annan diagnos.

Av 786 respondenter så angav 54 st att deras hund har eller har haft höftledsdysplasi. Det innebär att ca 6,9% av hundarna som anges i enkäten har höftledsdysplasi. På SKK:s avelsdata så ser statistiken helt annorlunda ut. Där har i genomsnitt ca 70% av de röntgade hundarna någon grad av höftledsdysplasi.

6.4 Utländska avelsdjur/utnyttjad population (svensk/utländsk)

	Antal kullar	Hanar	Tikar	Totalt	%
2006-2013	453	105	13	118	26%
2013-2022	457	58	4	62	13,5%

Ovanstående är räknat i antal kullar per djur. Om man tar hänsyn till att andra länder inte alltid har röntgenkrav. Så borde man kunna dra slutsatsen av ovanstående siffror, att det visserligen blivit en minskning av användandet av utländska djur. Men kanske inte så stor minskning som man hade trott.

6.5 Statistik registreringar

Det är relativt likvärdigt hur många hundar som registrerats innan och efter införandet av hälsoprogrammet.

2006-2013 registrerades 453 kullar, antal födda valpar 3201

2013-2022 registrerades 457 kullar, antal födda valpar 3085

6.6 Röntgendata kombinationer

Nedanstående diagram visar dom olika kombinationerna HD, ex.

Hane röntgad A paras med tik röntgad A.

Kombinationerna är före införandet av hälsoprogrammet 2006-2013.

Föräldradjur		Kullar födda							
Kombinationer		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
HD grad A	HD grad A		1			1		1	3
HD grad A	HD grad B	3	2	1		2	5	1	1
HD grad A	HD grad C	1		4	4	2	10	2	5
HD grad A	HD grad D		1			2		1	
HD grad B	HD grad B	2	1	2	1	1	1	3	5
HD grad B	HD grad C	1	3	7	6	4	6	10	7
HD grad B	HD grad D						1	1	1
HD grad C	HD grad C		1	2	2	2	4	3	5
HD grad C	HD grad D		1	1	1		1	1	1
HD grad C	HD grad E							1	
HD grad C	HD ua		1						
okänt	HD grad A	2	4		4	5	3	7	2
okänt	HD grad B	5	11	11	6	7	8	7	9
okänt	HD grad C	3	7	8	12	10	10	7	9
okänt	HD grad D	1	2	5	2	3		3	3
okänt	HD ua	1							
okänt	okänt	16	13	21	25	23	20	7	9

Nedanstående diagram visar dom olika kombinationerna HD, ex.

Hane röntgad A paras med tik röntgad A.

Kombinationerna är efter införandet av hälsoprogrammet 2014-2022.

Föräldradjur		Kullar födda								
Kombinationer		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
HD grad A	HD grad A	2	3	1	1	1		2	6	2
HD grad A	HD grad B	7	7	11	7	6	6	8	8	8
HD grad A	HD grad C	8	5	4	10	8	10	8	8	9
HD grad A	HD grad D		1	1		3	2	2		2
HD grad B	HD grad B	5	5	5	11	4	3	3	5	2
HD grad B	HD grad C	12	13	9	12	14	8	14	17	15
HD grad B	HD grad D						2	1	1	2
HD grad C	HD grad C	5	2	13	7	7	10	10	9	10
HD grad C	HD grad D	2		1	2			1	3	1
okänt	HD grad A	1						3	1	
okänt	HD grad B	3	6	1		1	1			1
okänt	HD grad C	5	1	1	2	2	1		1	
okänt	HD grad D	1		2	1					
okänt	okänt	4	1				1	2		1

Nedanstående diagram visar dom olika kombinationerna ED, ex.

Hane röntgad 0 paras med tik röntgad 0.

Kombinationerna är innan införandet av hälsoprogrammet 2006-2013.

Föräldradjur		Kullar födda							
Kombinationer		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ED ua (0)	ED ua (0)	3	4	7	7	7	16	13	16
ED ua (0)	ED grad 1	2	2	4	3	4	8	6	8
ED ua (0)	ED grad 2	1	3	3	1			3	1
ED grad 1	ED grad 1			2	1		1	1	
ED grad 1	ED grad 2								1
ED grad 2	ED grad 2							1	
okänt	ED ua (0)	4	16	18	14	13	16	15	19
okänt	ED grad 1	5	5	5	9	11	7	7	6
okänt	ED grad 2	1	1	1		5		3	
okänt	okänt	19	17	22	28	22	21	6	9

Nedanstående diagram visar dom olika kombinationerna ED, ex.

Hane röntgad 0 paras med tik röntgad 0.

Kombinationerna är efter införandet av hälsoprogrammet 2014-2022.

Föräldradjur	Kullar födda								
Kombinationer	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ED ua (0) ED ua (0)	25	21	26	20	26	23	32	40	30
ED ua (0) ED grad 1	12	12	18	24	16	9	11	12	17
ED ua (0) ED grad 2	2	1	1	3		4	3	3	3
ED grad 1 ED grad 1	2	1		2	1	4	3	2	1
ED grad 1 ED grad 2	1			1				1	
ED grad 2 ED grad 2		1							
okänt ED ua (0)	4	6	3	3	3	2	2	1	1
okänt ED grad 1	3	1	1			1	1		
okänt ED grad 2	1								

7. **Analys och värdering av resultat**

I nedanstående siffror har klubben bara tagit HD D och E samt ED2 och 3. Detta för att belysa dom sämre graderingarna. Detta för att Hälsoprogrammet är ju till för att få en bättre hälsa på våra hundar.

2006-2013	HD	ED	Antal födda	Antal undersökta	% undersökta
	216 D	110 ED 2	3201	1136	35,4 %
	17 E	11 ED 3		1096	34,2 %
2014-2022	202 D	68 ED 2	3085	1165	37,7 %
	14 E	13 ED 3		1151	37,3 %

Skillnaderna emellan före hälsoprogrammet och efter, är marginella.

Det föds ungefär samma antal hundar, ungefär samma antal undersöks och siffrorna är ungefär likvärdiga.

Om man tittar på dom olika HD/ED när det gäller parningskombinationerna, så ser det ut som följande.

HD kombinationer

	A/D	B/D	C/D	Okänd/D		Totalt
2006-2013	3	3	6	19	Kullar	31
2014-2022	11	6	10	4	Kullar	31

ED kombinationer

	0/2	1/2	2/2	Okänd/2	Total
2006-2013	12	1	1	11	25
2014-2022	20	3	1	1	25

Skillnaderna i dessa siffror kan bero på indexberäkningen. Man kan se att uppfödarna använt indexet vid parning iom att A/D och 0/2 parningarna ökat vid hälsoprogrammets införande.

Men antalet använda D hundar är lika många före och efter hälsoprogrammets införande. Antalet ED 2 hundar som används i avel är också ungefär likvärdigt både före och efter införandet av hälsoprogrammet.

Efter införande av hälsoprogramnivå 2 för rasen kan man konstatera att HD resultaten för gradering C har ökat. Rasens graderingar bör följas upp under kommande år av rasklubben för att bevaka utvecklingen av HD status.

När det gäller resultaten för ED kan man konstatera en trend mot fler ED 0 graderingar. Sen 2014 har ED 0 graderingar ökat vilket anses som positivt då rasen har anatomiskt mer tyngd framtill.

Det är klubbens förhoppning med ett fortsatt röntgenkrav för att kunna föra en fortsatt bevakning och överblick hur utvecklingen av HD och ED hos rasen ser ut för att i god tid kunna föreslå förändringar till det bättre.

Då det förekommer en del dysplasi inom rasen bör man få möjligheten att se om vidare röntgenresultat kommande år kan ge en trend med fler individer med färre dysplasi. Värt att nämna är tack vare den välmusklade ras vi har finns studier som visar att det är få individer som innehar kliniska symtom vid dysplasi. Men det är önskvärt att sträva mot ett högt index inom HD/ED.

Klubben vill också fram till nästa utvärdering arbeta för en ökad kunskap bland uppfödare om vikten av kombinationerna i avelsarbetet. Viktigt för uppfödarna är att i sitt avelsarbete vara medvetna om användning av pålagringar och dysplasier och att man gör vederbörlig utvärdering av sin kull.